

LBRIS

We know

Nicolás Gómez Dávila

**SCOLII
LA UN TEXT IMPLICIT**

În românește de Ioan Milea

LIMES

2024

CUPRINS

NOTĂ INTRODUCȚIVĂ.....	5
SCOLII LA UN TEXT IMPLICIT I	9
SCOLII LA UN TEXT IMPLICIT II	273
NOI SCOLII LA UN TEXT IMPLICIT I.....	549
NOI SCOLII LA UN TEXT IMPLICIT II	683
ALTE SCOLII LA UN TEXT IMPLICIT	821

Un text scurt nu e o rostire trufașă, ci un gest care, abia schițat, se destramă.

Gândirea care se vrea tot timpul dreaptă se blochează. Gândirea înaintează când trece printre nedreptăți simetrice ca printre două șiruri de spânzurați.

Oamenii își schimbă mai rar ideile decât ideile masca. De-a lungul veacurilor dialoghează aceleași voci.

În aceste pagini, cititorul nu va găsi aforisme. Scurtele mele fraze sunt tușele cromatice ale unei compoziții pointiliste.

Limitarea auditoriului nostru ne limitează capitulările. Singurătatea e singurul judecător neînduplecat.

Sensurile se percep printr-un act garantat doar de fericirea seacă ce ne copleșește. Sensul e gestul obiectului care îți poruncește să îți riști inteligența și viața.

Nu sordida penumbră organică din care se naște ideea contează, ci durul ei vârf de diamant.

Originalitatea unei opere depinde uneori de ceea ce autorul ei nu a știut să facă. Există și o neputință creatoare.

Filosoful are ambiția de a lega la același jug două tendințe divergente ale spiritului: fuga lui spre concept și setea lui de concret. Măsura în care reușește dă rangul unei filosofii.

E ușor să credem că avem parte de anumite virtuți, când, de fapt, împărtășim defectele pe care le implică.

Omul inteligent nu trăiește niciodată în medii mediocre. Un mediu mediocre e cel în care nu există oameni inteligenți.

Cei ce se plâng de mărginirea mediului în care trăiesc au pretenția ca întâmplările, semenii, privescările să le dea sensibilitatea și inteligența pe care natura li le-a refuzat.

În acest secol, orice acțiune colectivă înalță închisori. Doar egoismul ne împiedică să contribuim la josnicii. Astăzi părtașii sfârșesc prin a fi complici.

A te adapta înseamnă a sacrifica un bine îndepărtat pentru o nevoie imediată.

Maturitatea spiritului începe când încetăm să ne simțim reprezentanți ai lumii.

După ce îl definim pe om trebuie să ne modificăm imediat definiția, întrucât conștiința acestei definiții îl transformă.

Opera de artă și viața autorului ei nu sunt traduceri reciproce și obligatorii. Incongruența lor nu le știrbește autenticitatea paralelă. Autorul e fățarnicul personaj al biografiei lui și totodată nobilul prozator al textelor lui.

În ceasurile apăsătoare ale inteligenței se coc apropiatele ei primăveri. Doar scriitorul răbdător și laborios îi servește cititorului mâncăruri suculente.

Nimic nu e, de obicei, mai greu decât să nu te prefaci că înțelegi.

Volumul de aplauze nu măsoară valoarea unei idei. Doctrina dominantă poate fi o stupiditate pompoasă. O observație atât de banală îi scapă totuși, de obicei, spectatorului speriat.

Iubirea e organul cu care percepem individualitatea inconfundabilă a ființelor.

Adevărul se pervertește când uită procesul concret prin care se naște.

O mulțime omogenă nu reclamă libertate. Societatea ierarhizată nu numai că e singura în care omul poate fi liber, dar e și singura în care e nevoie să fie așa.

Libertatea nu e un scop, ci un mijloc. Cine o ia drept scop nu știe ce să facă atunci când o obține.

A satisface orgoliul omului e mai ușor, poate, decât ceea ce își închi-
puie orgoliul nostru.

Când știința emite pretenții filosofice, epistemologia îi amintește postulatele ei. În fața pretențiilor ei de supremație, epistemologia îi arată originea ei joasă. *Extra epistemologiam nulla salus*⁸.

Individul e piatra de poticnire a filosofilor istoriei.

Există mii de adevăruri, eroarea e una.

Savoarea inconfundabilă a ființelor e băutura zeilor.

Speranța noastră ultimă stă în nedreptatea lui Dumnezeu.

Povestirea inteligentă a înfrângerii e victoria subtilă a celui învins.

Pentru Dumnezeu nu există decât indivizi.

⁸ În lb. latină: În afara epistemologiei nu există mântuire.

Ideile sunt fraze care au culoare, miros, sunet, greutate, ceea ce memoria numește idee fiind doar o pleavă.

Când lucrurile ne par a fi doar ceea ce sunt, ne par curând a fi chiar mai puțin.

Psihologul locuiește suburbiile sufletului, iar sociologul periferia societății.

Erorile sunt proletari răsculați. Adevăruri refractare la funcția și la rangul lor. O propoziție e falsă atunci când împiedică propoziții mai veridice.

Adevărurile nu se află pe circumferința unui cerc al cărui centru e omul. Adevărurile se înalță în locuri accidentate pe care omul le străbate urmând meandrele unei cărări sinuoase care le dezvăluie, le tăinuiește și la urmă le arată sau le ascunde.

Fără acte intenționale, faptele nu sunt nici necesare, nici întâmplătoare. Fără intenții, lumea e un bloc de succesiuni brute. Intenția stă la baza întâmplării atunci când lucrurile o surprind, iar cauzalitatea atunci când ele nu o uimesc. Rațiunea stabilește funcții, iar intenția, necesitatea și contingenta.

Ființa transpiră prin toți porii lumii.

Rațiunea e un act al spiritului care analizează un act spiritual de dinainte. Rațiunea nu dă naștere, ci educă lucrul căruia i s-a dat naștere.

Corectând ambivalența naturală a sentimentelor, rațiunea le alterează și schimonosește universul. Cel ce înlătură înțelegerile secrete dintre iubirile și urile lui devine un fanatic ce rătăcește printre scheme.

În coerența anumitor sisteme se articulează o viziune; altele rezultă din simpla inerție a unei idei.

Etica se naște din conjuncția unor circumstanțe empirice cu norma transcendentă pe care circumstanțele o dezvăluie.

O prezență voluptuoasă își transmite splendoarea senzuală oricărui lucru.

Orice alt scop decât Dumnezeu ne dezonorează.

Inteligența nu aspiră la a se elibera, ci la a se supune. Adevărul e strălucirea necesității.

Doar libertatea limitează intervențiile abuzive ale neștiinței. Politica e știința structurilor sociale adecvate conviețuirii ființelor neștiutoare.

O „societate ideală” ar fi cimitirul măreției umane.

După orice revoluție, revoluționarul spune că adevărata revoluție va fi cea de mâine. Revoluționarul arată că un mizerabil a trădat revoluția de ieri.

Dacă Socrate nu știe într-adevăr nimic, de ce nu acceptă pur și simplu ce îi propune interlocutorul lui? Speră, poate, ca adevărul să se nască din congruența capriciilor? Va fi crezând oare Socrate că „binele” constă în ceea ce votanții aprobă în unanimitate, va fi fiind Socrate democrat? Nu. Ca orice reacționar, Socrate știe că într-o democrație nu e îngăduit să înveți ceva pe altul. Democratul are nevoie să creadă că inventează ceea ce i se sugerează.

Parlamentele democratice nu sunt spații în care se discută, ci în care absolutismul popular își înregistrează edictele.

Burghezul folosește puterea pentru a-și salva banii; apoi folosește banii pentru a-și salva pielea; și, până la urmă, e spânzurat.

Burghezie e orice ansamblu de indivizi nemulțumiți cu ceea ce au și satisfăcuți de ceea ce sunt.

Marxiștii definesc economic burghezia pentru a ne ascunde faptul că îi aparțin.

Doar dușmanii lui știu să aprecieze măreția comunismului. Teza marxistă defăimează atât motivele comunistului, cât și ale adversarului său.

Cei ce își justifică abjecția pretinzându-se „victime ale împrejurărilor” sunt socialiști doctrinari. Socialismul e filosofia vinii altuia.

Înainte de victoria lui, militantul comunist merită cel mai mare respect. După, nu mai e decât un burghez ocupat.

Cei ce apără ceea ce există luptă pentru ceva concret: un privilegiu, o structură socială, un bine întrupat; în schimb, cel ce se bate pentru un program abstract poate crede că apără universalul. Stângistul se crede generos pentru că țintele lui sunt nedesluite.

Acest secol de pedagogie proletară predică demnitatea muncii asemenea unui sclav care hulește trândăvia inteligentă și voluptuoasă.

Suprastructurile se schimbă când „forțele de producție” se modifică; dar, cum fiecare configurație de forțe cuprinde o pluralitate virtuală de structuri, cea care se realizează nu depinde de motive economice.

Dragostea pentru popor e o vocație de aristocrat. Democratul nu îl iubește decât în perioada electorală.

Pe măsură ce Statul crește, individul se micșorează.

Nereușind să realizeze ce dorește, „progresul” botează dorință ceea ce realizează.

Tehnica nu împlinește vechile visuri ale omului, ci le maimuțărește în batjocură.

Cum triumful oricărei virtuți le știrbește pe celelalte, orice „progres” duce la un regres simetric.

Poporul nu se răzvrățește niciodată împotriva despotismului, ci împotriva proastei alimentații.

Când se va înceta lupta pentru posesia proprietății private, se va lupta pentru uzufructul proprietății colective.

Mobilitatea socială prilejuiește lupta de clasă. Dușmanul claselor de sus nu e inferiorul lipsit de orice posibilitate de urcare, ci cel ce nu reușește să urce când alții urcă.

Nimic mai nobil ca aristocratul liberal – precum Tocqueville – pentru care libertatea tuturor e un privilegiu a cărui apărare îi revine clasei conducătoare.

Un anume mod disprețuitor de a vorbi despre popor îl dă de gol pe plebeul ascuns.

Dacă omul e singurul scop al omului, din acest principiu ia naștere o reciprocitate deșartă, precum reflectarea una în alta a două oglinzi goale.

Nici creștinismul, nici păgânismul nu propovăduiesc etici altruiste. Atât morala creștină, cât și morala păgână sunt individualisme etice care impun datorii sociale doar ca mijloace ale desăvârșirii noastre pământești sau ale mântuirii noastre tainice.

Din fericire, în orice epocă există proști capabili la nesfârșit de uitare.

Norma etică ne interzice să-i privim pe oameni ca mijloace și pe Om ca scop.

Omul crede că neputința lui e măsura lucrurilor.

Autenticitatea sentimentului depinde de claritatea ideii.

Vulgul admiră mai mult confuzul decât complexul.

Imitația impune modele; influența oferă jaloane.

Orice lucru ce mulțumește rezolvă probleme cu care nu are nicio legătură.

Patimile, poftele, viciile – tot ceea ce abate de la adevăr – sunt resurse ale inteligenței.

Gândirea se reduce, de obicei, la a inventa motive pentru a te îndoii de ceea ce e evident.

Refuzul de a admira e marca bestiei.

Cel ce renunță îi pare neputincios celui incapabil să renunțe.

E de necrezut că onorurile îi fac să fie mândri pe cei ce știu cu cine le împart.

Nu există substitut nobil pentru speranța absentă.

Mai sigur decât o bogăție, există o sărăcie blestemată: aceea a celui ce nu suferă că e sărac, ci că nu e bogat; aceea a celui ce suportă satisfăcut orice nenorocire împărtășită; aceea a celui ce nu dorește să o înlăture, ci să înlăture binele pe care îl invidiază.

A-ți aplica ție însuși Fericirile e dovada unei trufii ce te exclude dintre cei fericiți⁹.

După ce a discreditat virtutea, secolul acesta a ajuns să discrediteze și viciile. Perversiunile au devenit parcuri suburbane frecventate cu familia de mulțimile duminicale.

Orice suflet e o rană, dar sufletul modern pute.

Orice filosof e indescifrabil pentru cei ce caută să afle ce răspunde înainte de a ști ce întrebă.

Eclectismul nu e un mozaic în care ideile își juxtapun cuburile, ci o cale ce rezultă din impulsuri primite din direcții divergente.

Omul preferă să se dezvinovățească prin vina altuia decât prin propria nevinovăție.

Timpul e de temut nu atât pentru că ucide, cât pentru că demască.

Vulgaritatea sufletului și a trupului e pedeapsa pe are ascetismul i-o impune societății care îl alungă.

Frazele sunt pietricele pe care scriitorul le aruncă în sufletul cititorului. Diametrul undelor concentrice pe care le stârnesc depinde de dimensiunile heleșteului.

Omul îi iartă pe cei ce au ceea ce își dorește, dar nu și pe cei ce au ceea ce și-a dorit.

Filosoful își propune să spulbere sistemele care stau în calea viziunii lui, chiar dacă pentru a o face trebuie să construiască un sistem.

⁹ Fericirile: cele din *Predica de pe Munte* a lui Iisus Christos.

Filosoful nu e decât flacăra care îl mistuie.

Știința e ceea ce în particular nu interesează pe nimeni, iar în general pe toți. Literatura e ceea ce nu interesează decât în particular.

Criticul ar vrea să fie un arbitru între păreri opuse, dar când emite o sentință se transformă inevitabil într-un opozant în plus.

Geniul e capacitatea de a avea asupra imaginației noastre amorțite impactul pe care orice carte îl are asupra imaginației copilului.

Știința înșală în trei feluri: transformându-și propozițiile în norme, popularizându-și cu precădere rezultatele, nu metodele, ascunzându-și limitele epistemologice.

Orice știință se hrănește din convingerile pe care le înăbușă.

Filosoful nu e purtătorul de cuvânt al epocii lui, ci un înger prins în timp.

Adevărurile converg toate spre un singur adevăr, dar căile au fost tăiate.

A invoca în apărarea unui lucru frumusețea lui îl irită pe sufletul plebeu.

A avea dreptate e un motiv în plus pentru a nu obține niciun succes.

Adevărata adeziune la o idee depășește orice motivație psihologică sau socială.

Ce e desăvârșit în cei pe care îi iubim nu e o închipuire a iubirii. Dimpotrivă, iubirea e privilegiul de a-ți da seama de o desăvârșire ce le rămâne ascunsă altor ochi.

Conceptul de revelație nu exclude preexistența unor cunoștințe similare sau identice cu cunoștințele revelate. Revelația nu constă atât în a transmite o cunoștință nouă, cât în a autentifica una existentă.

Religia nu s-a născut din nevoia de a asigura solidaritatea socială, iar catedralele nu au fost construite pentru a promova turismul.

Propozițiile științei sunt adevărate sau false pentru că sunt judecați falsificabile asupra existenței; enunțurile filosofice, în schimb, sunt autentice sau apocrife pentru că sunt judecați asupra semnificației. Adevărul unei propoziții e mereu ipotetic și doar falsitatea ei e experimentală; pe când autenticitatea unui enunț poate fi confirmată, iar caracterul ei apocrif doar presupus. Criteriul științific e experiența, care poate confirma, dar nu respinge. Nu putem garanta niciodată dăinuirea unei propoziții științifice și nici da asigurări că un enunț filosofic a murit.

Totul e banal dacă universul nu e implicat într-o aventură metafizică.

Tiranul nu e veleitar, ci sistematic. Tiranul nu se risipește în capricii, ci se concentrează asupra unei idei. Tiranul e omul principiilor.

Cu cât mai grave sunt problemele, cu atât mai mare e numărul nepricepuților pe care democrația îl cheamă să le rezolve.

Legislația care apără minuțios libertățile înăbușă libertățile.

Societățile se deosebesc doar prin statutul sclavilor lor și prin numele pe care li-l dau.

Mai respingător decât viitorul pe care progresiștii îl pregătesc fără să vrea e viitorul la care visează.

Orice civilizație e contopirea irațională a unor termeni contrari. Cei ce aspiră la o civilizație „rațională” premeditează măceluri.

Prezența politică a mulțimii culminează totdeauna cu un apocalips infernal.

Civilizația noastră e un palat baroc invadat de o mulțime lăptoasă.

Lupta împotriva nedreptății care nu culminează în sfințenie culminează în convulsii sângeroase.

În anumite epoci omul nu dă alt semn al capacității lui de a fi măreț decât capacitatea lui inversă, de a săvârși acte aberante și perverse.

Nu poți fi susținătorul necondiționat decât al unor cauze pierdute.

Politica înțeleaptă e arta de a întări societatea și de a slăbi Statul.

Istoria n-ar fi decât o noapte întunecată dacă nu s-ar ivi, din când în când, zorii unui Thermidor¹⁰.

Importanța istorică a unui om e rareori în acord cu natura lui adâncă. Istoria e plină de neghiobi victorioși.

Istoricul adevărat e doar un expert în contexte: în arta de a face deosebirea între același act săvârșit în medii diferite.

Opera frumoasă dăinuie autonomă și solitară, în timp ce opera nereușită e parte din biografia unui individ sau a unei societăți.

Istoricul fără idei generale nu-i reînvie pe morții lui.

¹⁰ Denumirea istorică a zilei de 27 iulie 1794 (9 Thermidor an II, după calendarul revoluționar), zi în care, printr-un act reacționar, a avut loc, în timpul Revoluției Franceze, căderea regimului de teroare impus de Robespierre.

Științele sunt doar științe auxiliare ale artei istoriei.

Științele spiritului cer o tablă de categorii deschisă.

Spasme de vanitate rănită sau de lăcomie înfrânată, doctrinele democratice inventează relele pe care le denunță pentru a justifica binele pe care îl proclamă.

E ușor să ne convertim la o doctrină când îl ascultăm pe apărătorul celei contrare.

Orice experiență împărtășită sfârșește într-un simulacru de religie.

Negația dialectică nu există între realități, ci între definiții. Sinteza în care relația se rezolvă nu e o stare reală, ci una verbală. Ținta discursului pune în mișcare procesul dialectic. Arbitraritatea lui îi asigură reușita. Fiind posibil, de fapt, ca orice lucru să fie definit drept opus oricărui altuia, fiind posibil și să se abstragă un atribut oarecare al unui lucru pentru a-l opune celorlalte atribute ale lui sau atributelor la fel de abstracte ale altui lucru, fiind posibil, în sfârșit, ca orice lucru să fie contrapus, în timp, lui însuși, dialectica e cel mai ingenios instrument pentru a extrage din realitate schema pe care am ascuns-o mai dinainte în ea.

Istoria îngroapă, fără a le rezolva, problemele pe care le pune.

E mai bine să respectăm vechile catehisme pentru a evita vulgaritatea și crimele poporului ce inaugurează păreri noi.

Toate trebuie să-și justifice existența, cu excepția operei de artă.

Scriitorul face ca sintaxa să-i restituie gândirii simplitatea pe care cuvintele i-o răpesc.

Nimeni nu are destul capital sentimental pentru a irosi entuziasmul.